

POWSZECHNE UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE

Pracownicy

Wysokość składki ubezpieczeniowej w przypadku pracowników wynosi 13,5% podstawy wymiaru za dany okres. Danym okresem w przypadku pracowników jest miesiąc kalendarzowy. Składkę ubezpieczeniową opłaca w jednej trzeciej pracownik a w dwóch trzecich pracodawca (4,5 % x 9%)

Postawę wymiaru pracownika stanowi suma przychodów, które pracodawca pracownikowi naliczył w związku z wykonywaną pracą z pewnymi wyjątkami, które są określone w odpowiednich przepisach.

Składkę wyliczoną na bazie podstawy wymiaru pracodawca odprowadza za pracownika na rzecz odpowiedniego zakładu ubezpieczeń zdrowotnych. Pracodawca odprowadza zarówno część składki opłacaną przez siebie (2/3 = 9%), jak też część opłacaną przez pracownika (1/3 = 4,5%).

Ze względu na to, że dla pracownika dany okres ustalony jest na miesiąc kalendarzowy, pracodawca odprowadza składkę za poszczególne miesiące kalendarzowe. Pracodawca ma obowiązek odprowadzenia składki w dniu, który wyznaczy jest jako dzień wypłaty wynagrodzenia za dany miesiąc kalendarzowy. Jeżeli pracodawca nie zapłaci składki w terminie płatności, ma obowiązek zapłacenia za każdy dzień zwłoki odsetek karnych w wysokości 0,1% kwoty zadłużenia. Pracodawca odprowadza składkę na rzecz tego zakładu ubezpieczeń zdrowotnych, w którym pracownik jest ubezpieczony. Pracodawca ma obowiązek dokonania zgłoszenia w tym zakładzie ubezpieczeń zdrowotnych – w ciągu ośmiu dni od rozpoczęcia zatrudnienia pracodawca ma obowiązek zgłoszenia się jako płatnik składki za danego pracownika.

Osoby prowadzące samodzielnie działalność zarobkową

Płatnikami ubezpieczenia zdrowotnego są również osoby wykonujące samodzielnie działalność zarobkową (prowadzące produkcję rolną, działalność gospodarczą, na podstawie odrębnych przepisów, wykonujące działalność artystyczną lub inną twórczą na podstawie stosunków prawa autorskiego, wspólnicy spółek jawnych, komplementariusze spółek komandytowych, osoby wykonujące zawody niezależne, współpracujące osoby osób prowadzących działalność zarobkową).

Za wykonywanie samodzielnej działalności zarobkowej rozumie się nie tylko uzyskanie zezwolenia na prowadzenie takiej działalności, ale również jej faktyczne rozpoczęcie i prowadzenie. Osoba samodzielnie zarobkująca musi spełnić obowiązek zgłoszenia w swoim zakładzie ubezpieczeń zdrowotnych w ciągu ośmiu dni od rozpoczęcia samodzielnego wykonywania działalności zarobkowej. Nie ma tu żadnych wyjątków.

Wysokość składki wynosi 13,5% podstawy wymiaru za dany okres. Danym okresem jest w przypadku osób samodzielnie wykonujących działalność zarobkową rok kalendarzowy. Wysokość składki osoba samodzielnie wykonująca działalność zarobkową sama sobie wylicza i zaokrągla do całych CZK w górę.

Podstawę wymiaru w przypadku osób samodzielnie wykonujących działalność zarobkową stanowi 45% przychodów po odliczeniu kosztów uzyskania przychodu. Minimalną podstawą wymiaru jest dwunastokrotność minimalnego wynagrodzenia, maksymalną kwota 486 000 CZK.

Osoby samodzielnie wykonujące działalność zarobkową opłacają składkę w formie zaliczek z tytułu składki ubezpieczeniowej (płatnych miesięcznie) oraz w formie dopłaty (w powiązaniu z deklaracją podatkową).

W pierwszym roku prowadzenia działalności gospodarczej osoba samodzielnie wykonująca działalność zarobkową musi opłacać zaliczki, które oblicza się na bazie minimalnej podstawy wymiaru (może jednak opłacać zaliczki również wyższe). W następnych latach osoby samodzielnie wykonujące działalność zarobkową obliczają wysokość zaliczek na podstawie miesięcznej podstawy opodatkowania ustalonej na poprzedni rok kalendarzowy.

Szczególna regulacja opłacania zaliczek dotyczy tych osób, które są jednocześnie płatnikami składek jako pracownicy oraz osoby samodzielnie wykonujące działalność zarobkową. Jeżeli samodzielnie wykonywana działalność zarobkowa nie jest głównym źródłem dochodów, taka osoba nie ma obowiązku opłacania zaliczek z tytułu składki z tytułu samodzielnie wykonywanej działalności zarobkowej ani w pierwszym roku prowadzenia działalności gospodarczej, ani w następnych latach jej prowadzenia.

Zaliczki z tytułu składki ubezpieczeniowej podlegają zapłacie od pierwszego dnia miesiąca, za który zaliczkę się opłaca i możliwe jest zapłacenie do ósmego dnia następnego miesiąca kalendarzowego.

Dopłata składki ubezpieczeniowej podlega zapłacie w ciągu ośmiu dni po złożeniu deklaracji podatkowej na konto zakładu ubezpieczeń zdrowotnych, w którym ubezpieczony jest ubezpieczony. Jednocześnie z dopłatą składki osoba samodzielnie wykonująca działalność zarobkową ma obowiązek złożenia zakładowi ubezpieczeń zdrowotnych zestawienia przychodów i kosztów (přehled o příjmech a výdajích).

UBEZPIECZENIE SPOŁECZNE

Ubezpieczenie społeczne jest obowiązkowe dla osób, które spełniają warunki dla powstania i trwania ubezpieczenia chorobowego oraz emerytalno-rentowego. Tylko w przypadku osób samodzielnie wykonujących działalność zarobkową ubezpieczenie chorobowe jest dobrowolne, natomiast ubezpieczenie emerytalno-rentowe jest obowiązkowe.

Składka na ubezpieczenia społeczne jest pobierana na potrzeby pokrycia wydatków świadczeń z ubezpieczenia chorobowego oraz emerytalno-rentowego oraz na pokrycie kosztów działalności Czeskiego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (Česká správa sociálního zabezpečení) oraz Powiatowych Zakładów Ubezpieczeń Społecznych (Okresní správa sociálního zabezpečení). Jednocześnie z tymi składkami opłaca się składkę na państwową politykę zatrudnienia.

Z ubezpieczenia chorobowego wypłacane są 4 rodzaje świadczeń – chorobowe, świadczenie w sytuacji opieki nad członkiem rodziny, pomoc pieniężna w macierzyństwie oraz świadczenie wyrównawcze w macierzyństwie i ciąży. Ubezpieczenie chorobowe prowadzą pracodawcy, którzy zatrudniają powyżej 25 pracowników (tzw. duże jednostki), ubezpieczenie chorobowe pracowników pozostałych pracodawców oraz ubezpieczenie chorobowe osób samodzielnie wykonujących działalność zarobkową prowadzą powiatowe zakłady ubezpieczeń społecznych (OSSZ).

Z ubezpieczenia emerytalno-rentowego wypłacane są emerytury, renty inwalidzkie pełne i częściowe, renty dla owdowiałych oraz renty sieroce. Ubezpieczenie emerytalno-rentowe prowadzi Czeski Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Składka ubezpieczeniowa stanowi poważny wydatek dla pracodawców. Zwiększa koszt siły roboczej – z każdej naliczonej ujmowanej korony pracodawcy muszą ponad jedną czwartą (26%) odprowadzić z tytułu składki.

Pracownicy

Za pracowników uważa się osoby, które są ubezpieczone ubezpieczeniem chorobowym i są czynne w stosunku pracy, na podstawie umowy o wykonaniu prac, jako członkowie spółdzielni, wspólnicy i przedstawiciele (jednatele) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, komandytariusze spółek komandytowych itp.

Jeżeli pewna działalność wykonywana jest na podstawie innego stosunku, dana osoba, która ją wykonuje, nie jest płatnikiem składki, np. osoba czynna na podstawie umowy zlecenia (dohoda o provedení práce).

Podstawą wymiaru pracownika jest suma podlegających ubezpieczeniu przychodów, które zostały mu naliczone w danym miesiącu kalendarzowym. Jeżeli w danym miesiącu kalendarzowym nie naliczono żadnego przychodu, składki za dany miesiąc nie opłaca się.

Pracodawca ma obowiązek wyliczenia z podstawy wymiaru każdego pracownika składki w wysokości 8% i jej potrącenia z wynagrodzenia brutto pracownika. Jednocześnie musi on wyliczyć składkę opłacaną przez siebie, która wynosi 26% z sumy podstaw wymiaru wszystkich pracowników. Pracodawca odprowadza składkę łącznie za siebie i za swoich pracowników. Na pracowniku w związku z odprowadzeniem składki nie ciąży żaden obowiązek.

Składka podlega zapłacie w dniu, który pracodawca ustali do wypłaty wynagrodzeń. W dzień wypłat musi być rachunek bankowy pracodawcy będącego płatnikiem składek pomniejszony.

Pracodawcy dzielą się dla celów ubezpieczenia chorobowego na duże i małe jednostki.

Dużymi jednostkami są pracodawcy zatrudniający powyżej 25 pracowników. Mają oni obowiązek prowadzenia ubezpieczenia chorobowego swoich pracowników, odprowadzają oni tylko różnicę między wysokością składek a wypłaconymi świadczeniami.

Małymi jednostkami są pracodawcy zatrudniający do 25 pracowników. Ubezpieczenie chorobowe ich pracowników prowadzone jest przez powiatowy zakład ubezpieczeń społecznych. Odprowadzają całą składkę.

W razie niespełnienia obowiązków na płatników składek nakładane są odsetki karne lub kary. Naliczanie odsetek karnych jest obowiązkowe. Odsetki karne mogą być z powodu dużego obciążenia tylko umorzone.

Kara może zostać nałożona i może wynosić do 10 000 CZK. Bywa nakładana przede wszystkim w związku z niespełnieniem obowiązku zgłoszenia oraz z opóźnionym zgłoszeniem pracownika przy jego zatrudnieniu. Tak samo, jak w przypadku ubezpieczenia zdrowotnego pracodawca ma 8 dni na zgłoszenie nowego pracownika.

Osoby samodzielnie wykonujące działalność zarobkową

Chodzi o tę samą grupę osób, jak w przypadku ubezpieczenia zdrowotnego. Ubezpieczeniu społecznemu osoby te podlegają tylko w sytuacji, kiedy podlegają ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu. Taka sytuacja ona może

nastąpić tylko w tych miesiącach, w których była wykonywana dana działalność.

Od 01. 01. 2004 r. samodzielnie wykonywana działalność zarobkowa dzieli się na główną samodzielnie wykonywaną działalność zarobkową oraz uboczną samodzielnie wykonywaną działalność zarobkową.

Za samodzielnie wykonywaną działalność zarobkową uważana jest uboczna samodzielnie wykonywana działalność zarobkowa, jeżeli dana osoba w roku kalendarzowym:

- była zatrudniona i przychody z tego zatrudnienia, które w danym roku osiągnęła, wynoszą co najmniej dwunastokrotność minimalnego wynagrodzenia obowiązującego na 1 stycznia roku kalendarzowego, za który dokonuje się oceny podlegania ubezpieczeniom tej osoby samodzielnie wykonującej działalność zarobkową (OSWDZ),
- miała prawo do wypłaty częściowej lub pełnej renty inwalidzkiej lub przyznano jej emeryturę,
- miała prawo do zasiłku rodzinnego itp.

O obowiązkowym podleganiu ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu decyduje pewien poziom przychodów – graniczna kwota – uzyskiwana z samodzielnie wykonywanej działalności zarobkowej (po odliczeniu kosztów). Kwota ta zmienia się zawsze z dniem 1 stycznia. W 2006 roku o obowiązku podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu osoby samodzielnie wykonującej działalność zarobkową decydowała kwota w wysokości 45 200 CZK.

Osoba samodzielnie wykonująca działalność zarobkową opłaca składkę (na bazie podstawy wymiaru) oraz zaliczki z tytułu składki (na bazie miesięcznej podstawy wymiaru).

Podstawą wymiaru jest co najmniej 50% różnicy między przychodami a kosztami zrealizowanymi w roku kalendarzowym, za który ubezpieczenie jest opłacane. Gdyby ta kwota była niższa od trzykrotności tej części podstawy wymiaru, którą wlicza się w pełni, musi wynosić co najmniej tyle. Maksymalną podstawą wymiaru jest suma 486 000 CZK.

Z tytułu składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe i składki na państwową politykę zatrudnienia osoby samodzielnie wykonujące działalność zarobkową odprowadzają 29,6%, a z tytułu ubezpieczenia chorobowego 4,4% podstawy wymiaru. Składka na ubezpieczenie emerytalno-rentowe podlega zapłacie do 8 dni od dnia, w którym zostało złożone zestawienie przychodów i kosztów. Jest to określone przepisami zestawienie, w którym osoba samodzielnie wykonująca działalność zarobkową podaje swoje przychody i koszty za poprzedni rok, wylicza składkę i wysokość zaliczek. Zestawienie

składa się w ciągu jednego miesiąca od ostatniego dnia terminu określonego w ustawie dla złożenia zeznania podatkowego.

Osoba samodzielnie wykonująca działalność zarobkową opłaca albo składkę na ubezpieczenie emerytalno-rentowe lub zaliczki na składkę oraz dopłatę tej składki.

Warunki dotyczące opłacania składek oraz zaliczek z dniem 01.01.2004 roku uległy zmianie i to w zależności od tego, czy w roku kalendarzowym chodzi o prowadzenie głównej lub ubocznej samodzielnie wykonywanej działalności zarobkowej.

Składkę na ubezpieczenie emerytalno-rentowe za rok 2006 opłacają obligatoryjnie OSWDZ, które w tym roku kalendarzowym:

- wykonywały główną samodzielnie wykonywaną działalność zarobkową,
- wykonywały uboczną samodzielnie wykonywaną działalność zarobkową w zakresie zakładającym podleganie ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu, tzn. że ich przychody po odliczeniu kosztów z ubocznej samodzielnie wykonywanej działalności zarobkowej za rok 2006 osiągnęły graniczną kwotę 45 200 CZK.

Sposób ustalenia zaliczek jest, z punktu widzenia podziału samodzielnie wykonywanej działalności zarobkowej na główną i uboczną stosunkowo skomplikowany i jego przedstawienie wykracza poza możliwości niniejszego artykułu.

Zaliczka na składkę ubezpieczeniową oraz składka na ubezpieczenie chorobowe za dany miesiąc kalendarzowy podlega zapłacie do 8. dnia następnego miesiąca.

Obowiązek opłacania zaliczek powstaje od miesiąca, w którym zostało lub powinno zostać złożone zestawienie przychodów i kosztów, jeżeli zgodnie z informacjami w nim zawartymi osiągnięto takie przychody, które spowodowały obowiązek podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu. Zaliczki opłaca się aż do miesiąca następnego roku, który poprzedza miesiąc, w którym zostało lub powinno zostać złożone zestawienie przychodów i kosztów.

Jablonec nad Nisou
10 września 2007 r.

Ing. Vladimír Opatrný
Doradca podatkowy nr 790